

Nos Birgerus miseracione diuina · archiepiscopus Vpsalensis / quorum interest aut in futuro interesse poterit / tenorepresencium constare volumus vniuersis · quod nobilis domina · domina Elena Israelsdotter felicitis memorie · quondam vxor viri nobilis · domini Karoli Vlfson de Thøptom militis · et legiferi considerans annuam pensionem prebende · quam auus suus dominus Birgerus miles et legifer bone memorie · in nostra Vpsalensi ecclesia olim fundauit / que quidem pensio · xx^{ti}vj · *marchas* denariorum monete Sueuice non excedit / ad sustentacionem prebendarii in choro seruiantis pro illa · minus sufficere / pro illius augmentacione · xviiij · oras terre in villa Lukasta parochia Husaby Ærnaui · pro anima sua · ecclesie nostre predicte · cum consensu et beneplacito · dicti domini Karoli protunc mariti sui · ac heredum suorum / legauit et contulit in extremis / vt videlicet illius intuitu · sacerdoti, qui in eadem prebenda deseruerit · ecclesia ipsa sex *marchas* denariorum · annis singulis ministraret / Et quamuis ecclesia in possessione sit et fuerat pacifica dicte terre / augmentacionem tamen huiusmodi dominus Nicolaus *Johannis* · eandem prebendam pronunc tenens · se conqueritur minime consequutum / petens de premissis iusticie sibi fieri complementum / Nos igitur ordinacionem predictam tamquam piam et rationabilem acceptantes / eam auctoritate ordinaria decernimus in posterum obseruandam / constituentes tenorepresencium et mandantes · quatenus yconomus, qui nunc est / et qui pro tempore fuerit / prefato domino Nicolao · suisque^a successoribus · dictas sex *marchas* denariorum · de fructibus dicte terre · in · quatuor terminis anni · videlicet · Sigfridi · Eri · Laurencij · et Martini · exnunc in perpetuum soluere teneatur. In cuius evidenciam sigillum nostrum presentibus duximus apponendum · Datum et actum apud manerium nostrum Arnø · anno Domini · M^o ccc^o lxx^oix^o · octaua sancti Stephani ·

På baksidan: Super xviiij oris terre in Lukasta
· b j^o · (Uppsala domkyrkas lädsignum; se L. Sjödin i MRA 1939, s. 125)

Sigill: spetsovalt av grönt vax, 8,0 x 5,4 cm (andligt tronsigill): Sigillvm : Birgeri : Dei : gracia : archiepiscopi : Vpsalensis. Kontrasigill, spetsovalt av rött vax, 5,2 x 3,3 cm (adorantsigill): Secretum Birgeri Dei gracia archiepiscopi Vpsalensis.

^a *Särskrivet* suis que.

9887

1379 januari 2

Ärkebiskopsgården
på (Biskops-)Arnö

Ärkebiskop Birger (Gregersson) i Uppsala meddelar att prebendaten Nils Johansson vid Uppsala domkyrka för sitt och de sinas själägagn genom muntligt löfte till Uppsala domkyrka har skänkt jordegendomar vilka han lagligen förvärvat, nämligen 1 örtugland mindre än 11 öresland i byn Altuna i Börje socken och 5 öresland med 10 penningland i byn Kumla i Balingsta socken, och att han till domkyrkans syssloman har överlämnat gåvan med full äganderätt på häradstinget i enlighet med landslagen. Nils bad även att en årsmässa skulle firas den 8 februari årligen i evighet för den framlidne prosten i Forsa herr Johans och framlidne lekmanen Matts Johanssons själar, vidare för den nämnde Nils Johanssons och hans bror Olof Johanssons själar, efter

deras död. Dessutom bad Nils att en årsmässa på samma sätt skulle firas den 7 maj i koret för Nils och Olofs mor Ragnhild Guttormsdotters själ när hon avlidit. Domkyrkan skulle bistå med mässoffer och annat nödvändigt. Utfärdaren godkänner och bekräftar denna gåva i alla dess delar med samtycke av sitt domkapitel och befäller att årsmässa och motsvarande ska införas på de nämnda ställena i kalendariet.

Utfärdaren beseglar tillsammans med domkapitlet i Uppsala.

Orig. på perg. (22,1 x 18,5 cm, uppveck 2,0 cm; 20 rader), Sv. Riksarkivet.
SDHK nr 11386.

Regest: RPB nr 1393.

Om prebendaten Nils Johansson (Helsing) i Uppsala och dennes förvärv av jorden i Altuna och Kumla se brev 1377 25/1 (DS nr 9409 och 9410) med kommentarer.

Angående prosten Johan i Forsa, som sannolikt avled före 1374, se B. Hedberg, Uppsala stifts herdaminne IV:1 (2007), s. 429.

Om donationer till Uppsala domkyrka med föreskrivna anniversarier se G. Dahlbäck, Uppsala domkyrkas godsinnehav (1977), s. 299–301 med not 47, där detta brev omnämns.

Uniuersis presentes litteras visuris, lecturis seu auditoris · Birgerus permissione diuina archiepiscopus *Vpsalensis* · salutem in omnium Salvatore / Tenorepresencium constare volumus euidenter · quod cum filius dilectus dominus Nicolaus *Johannis* prebendatus nostre *Vpsalensis* ecclesie · de sua · suorumque salute animarum sollicitus · bona quedam predialia · justo per eum titulo conquisita · sita videlicet in villa *Altunum* · parrochia *Byria* · xi · oras terre · vno solido minus · et in villa *Kumblum* parrochia *Ballinxta* · v · oras · cum · x · denariis terre · eidem nostre *Vpsalensi* ecclesie · viue vocis oraculo · donauerit · et donata in provinciali placito secundum legis terre consuetudinem · yconomus ecclesie tradiderit · cum omni juris plenitudine perpetuo possidenda · cum supplicatione deuota instantissime postulauit, vt pro animabus honorabilis viri domini *Johannis* · olim de *Forsum* prepositi · et *Mathie Johannis* · laici bone memorie · necnon pro animabus dominorum *Nicolai Johannis* prefati · ac *Olai Johannis* · fratris sui · post eorum mortem · vnum anniuersarium · die videlicet · vj^o · jdus Februarii · jtem pro anima *Ragnildis Guthsormsdotter* matris eorum · cum exuta corpore fuerit · tantum in choro · die videlicet · nonis Maij · annis singulis exnunc in perpetuum teneri et celebrari possint / ecclesia oblaciones · et alia ad hoc necessaria ministrante · Nos igitur pie petitioni sue merito fauentes / de consensu capituli nostri · dictam ordinationem · quoad^a omnes suos articulos approbamus · et auctoritate ordinaria · tenorepresencium confirmamus · mandantes, vt huiusmodi anniuersarium et tantum · in locis supranotatis kalendarii / inserantur / In cuius nostre confirmationis · euidenciam · sigillum nostrum · vna cum sigillo capituli nostri · presentibus duximus apponendum · Actum et datum apud manerium nostrum *Arnø* · anno Domini Millesimo · ccc^o · lxx^oix^o · secunda die mensis Januarij ·

På baksidan: De anniuersario habendo propter *Altuna* et *Kumbla*

N iiij (Uppsala domkyrkas lådsignum; se L. Sjödin i MRA 1939, s. 125)

Sigill: nr 1 spetsovalt av grönt vax, 7,9 x 5,4 cm (andligt tronsigill): *Sigillvm : Birgeri : Dei : gracia : archiepiscopi : Vpsalensis*. Kontrasigill, spetsovalt av rött vax, 5,2 x 3,3 cm (adorantsigill): *Secretum Birgeri Dei gracia archiepiscopi Vpsalensis*; nr 2 runt av grönt vax, diameter 7,7 cm (helgonsigill):

Sigillv[m c]api[tvli] eccl[esi]e Vpsalensis. Kontrasigill, runt av grönt vax, diameter 7,7 cm, skadat (helgonsigill): Secretvm capitv[...]alensis.

^a Särskrivet quo ad.

9888

1379 januari 4

Kyrkan Santa Maria
in Trastevere i Rom

Påven Urban VI tillskriver abbedissan och systrakonventet i S:ta Marias kloster i Vadstena i Linköpings stift av augustinregeln och av den orden som kallas den helige Frälsarens, och medger efter supplik av den välborna kvinnan Katarina, dotter till den framlidna Birgitta, änka efter riddaren Ulf (Gudmarsson) av Ulvåsa, och av konventet, att klostret inte behöver betala tionde för nyodlingar och andra ägor som brukas eller hädanefter kommer att uppodlas på egen bekostnad när det gäller det som är nödvändigt för livsmedel och kläder. Klostret ska inte kunna tvingas till detta av statuter från generalkoncilium eller av påvliga statuter eller statuter från provinsialkoncilium. De domslut som strider mot denna bulla förklaras ogiltiga.

Avskrifter: [A] i Liber privilegiorum monasterii Vadstenensis, hs A 19, fol. 25r, Sv. Riksarkivet; [B] i Vadstena klostrets stora kopiebok, hs A 20, fol. 174v, Sv. Riksarkivet; [C] i hs A 22, fol. 4v, Kungl. biblioteket, Stockholm.

SDHK nr 11387.

Faksimil: Corpus codicum Suecicorum medii aevi, vol. XI (1950), s. 53 (av A).

Regest: Celsus Bullarium (1782), s. 140, nr 6.

Om bullan se T. Höjer, Studier i Vadstena klostrets och birgittinordens historia (1905), s. 94 f.; L.-A. Norborg, Störföretaget Vadstena kloster (1958), s. 46; T. Nyberg, Birgittinische Klostergründungen des Mittelalters (1965), s. 63 f.

Det bör noteras att uttrycket "abbedissan och konventet", som förekommer här och i DS nr 9889–9897, används enligt gängse formulär för brev till kvinnliga konvent. Vadstena kloster hade vid denna tid ännu inte någon formellt invigd abbedissa, även om Katarina Ulfsdotter i praktiken agerade som klostrets föreståndare fram till sin död 1381. Om detta se Höjer, a.a., s. 85 f., och B. Fritz i 600 år i Vadstena, red. G. Söderström (2000), s. 80.

Urbanus^a episcopus seruus seruorum Dei dilectis in *Christo* filiabus abbatisse et conuentui monasterij sancte Marie in Vatzsteno^b sub regula sancti Augustini et uocabulo sancti Saluatoris uiuen[tibus]^c Lincopensis^d diocesis salutem et apostolicam benedictionem. Deuotionis vestre sinceritas et religionis, sub qua Deo deuota mente famulamini, meretur honestas / ut uos et monasterium uestrum specialibus muniamus priuilegijs et fauoribus prosequamur · Hinc est, quod nos dilecte in *Christo* filie nobilis mulieris Catherine^e recolende memorie Birgitte^f relicte quondam Vlfonis^g de Wlfasom^h militis vidue nate / super hoc nobis humiliter supplicantis / et uestris in hac parte supplicacionibus inclinati, ut de quibuscumque noualibus / necnon de alijs possessionibus uestris, quas propriisⁱ sumptibus excolitis uel imposterum excoletis / decimas de hiis, que sunt pro uictu et uestitu et incumbentibus pro usu monasterij necessaria, alicui vel aliquibus persoluere non teneamini / nec ad id / a quoquam compelli possitis inuite / generalis concilij et quibuscumque alijs apostolicis uel prouincialibus aut synodalibus constitutionibus contrarijs nequaquam obstantibus auctoritate apostolica de speciali gracia tenore presencium indulgemus / et insuper exnunc irritum decernimus et inane interdicti et alias sentencias / quas contra huiusmodi indulti nostri tenorem ferri contigerit seu eciam promulgari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre con-